

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
The Quality of Life of The Elderly in Paikwang Subdistrict Administrative
Organization, Banmho, Sraburi

ปริยาภรณ์ บุญเพ็ง¹, วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง², วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์³

Preeyaporn Boonpeng¹, Waraporn Subruangthong², Wasita Kerdphol Prasopsak

Received April 16, 2023 & Revise, September 30, 2023 & Accepted September 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำนวน 238 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .848 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ one way ANOVA ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี L.S.D. ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้สูงอายุสูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ ด้านร่างกาย 2) ผลการศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามกลุ่มอายุ และความเพียงพอของรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามอาชีพ/การมีงานทำ ลักษณะโครงสร้างทางครอบครัว สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และภาระหนี้สิน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

¹ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Master of Public Administration Program, Thepsatri Rajabhat University.

Email: preeyaporn.bf@gmail.com

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

Abstract

This research examines the quality of life among elderly individuals in the jurisdiction of Phai Kwang Subdistrict Administrative Organization, Ban Mo District, Saraburi Province. Additionally, it aims to focus on comparing the quality of life among these individuals based on personal factors. The study includes a sample of 238 elderly residents from the specified area. Data collection is carried out through questionnaires, and the analysis employs descriptive statistics, such as frequencies, percentages, means, and standard deviations. Additionally, the comparison of quality of life among the elderly, categorized by personal factors, employs T-test and one-way ANOVA, followed by the L.S.D. method for pairwise testing. The research findings indicate that overall, elderly individuals in the studied jurisdiction have a high quality of life. Specifically, the highest average score is related to the environmental aspect, followed by the psychological and social relationship aspects, with the physical aspect scoring the lowest. Furthermore, the comparison of quality of life among the elderly individuals, categorized by personal factors, demonstrates significant statistical differences at the .05 level for gender and family size, and at the .01 level for age group and adequacy of income. However, no significant statistical differences were found for occupational status, club membership, and debt burden among the elderly individuals.

Keywords: Elderly, Elderly Quality of Life.

บทนำ

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญหน้าด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร คือประชากรผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้หลายประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) ซึ่งองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้คาดการณ์ว่าจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 ต่อปี โดยปัจจุบันมีจำนวนผู้สูงอายุประมาณ 1 พันล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10

40th Anniversary

Journal of the Association of Researchers Vol. 28 No.3 July-September, 2023

และในปี พ.ศ. 2573 คาดว่าจะมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากถึงประมาณ 1.4 พันล้านคน และจะเพิ่มขึ้นถึง 2 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2593 (กรมสุขภาพจิต, 2564) สำหรับประเทศไทยประชากรผู้สูงอายุเติบโตเป็นอันดับที่สามในทวีปเอเชีย ซึ่งประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบันโดยจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 12 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วน 1 ใน 6 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ จากสถานการณ์ดังกล่าวที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์นั้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ และสภาพร่างกาย ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุโดยตรง

ปัจจุบันตำบลไผ่ขวางมีประชากรทั้งหมด 2,837 คน โดยมีผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 584 คน คิดเป็นร้อยละ 20.59 ของประชากรทั้งหมด และจากการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่พบว่า มีผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพังจำนวน 42 คน ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้ดูแลบุตรหลานเพียงลำพังจำนวน 34 คน และผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงจำนวน 28 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง, 2565) จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ตำบลไผ่ขวาง ส่งผลให้บทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุลดลง เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางด้านจิตใจต่อผู้สูงอายุโดยตรง ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง รู้สึกน้อยใจ วิตกกังวล และต้องการการพึ่งพิงมากขึ้น เมื่อผู้สูงอายุเกิดการพึ่งพิงก็จะทำให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตต่อไปในสังคมได้ โดยที่ผ่านมามองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวางได้มีการดำเนินโครงการ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ การดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมของผู้สูงอายุ โครงการด้านสาธารณสุขต่าง ๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน เป็นต้น รวมถึงมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลไผ่ขวาง ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวางจะมีการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังประสบปัญหาเรื่อง การส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ไม่ครอบคลุม การดูแลผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง รวมถึงปัญหาด้านการเข้าถึงการบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลไผ่ขวางได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล

การทบทวนวรรณกรรม และแนวคิด

ความหมายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

องค์การยูเนสโก (The WHOQOL Group, 1991 อ้างถึงใน สุวิทย์ งามศรี, 2560, หน้า 12) กล่าวว่า ความหมายของคุณภาพชีวิต คือ ความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจ มีความสุข ความพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีส่วนสำคัญต่อบุคคลนั้น ๆ และยังได้กล่าวว่า พื้นฐานคุณภาพชีวิตของประชากรดูได้จาก รายได้ของครอบครัวที่พอเพียงแก่การเลี้ยงชีพ การมีงานทำ การศึกษาและอัตราการรู้หนังสือของประชาชน โอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีเอกราชของประเทศ โดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาลอื่น

องค์การอนามัยโลก (The WHOQL Group, 1994 อ้างถึงใน ปรานค์ทิพย์ ศรีไทย, 2563, หน้า 41) กล่าวว่า ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ความพึงพอใจและการรับรู้สถานะของบุคคลในการดำเนินชีวิตในสังคมขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม ค่านิยม และวัฒนธรรมในเวลานั้น ๆ และมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ความคาดหวัง และมาตรฐานที่แต่ละคนกำหนดขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติได้แก่ 1) มิติด้านสุขภาพกาย (Physical) 2) มิติด้านสุขภาพจิต (Psychological) 3) มิติด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationship) และ 4) มิติด้านสภาพแวดล้อม (Environmental)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิตประกอบด้วย 2 คำ คือ คุณภาพ หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลหรือสิ่งของ และคำว่า ชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ ทั้งนี้ คำว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ของบุคคลหรือสิ่งของ

องค์ประกอบคุณภาพชีวิต

องค์การอนามัยโลก (The WHOQOL Group, 1995 อ้างถึงใน นิธิภัทร ชิตานันท์ 2563) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระ ด้านสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อ ต่อมาในปี 1996 ได้มีการจัดองค์ประกอบใหม่ โดยรวมองค์ประกอบบางด้านเข้าด้วยกันให้เหลือเพียง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม

กรมสุขภาพจิต (2554) กล่าวว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตโดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อชุดภาษาไทย (WHOQOL - BREF - THAI) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางร่างกายของประชาชน ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย ความรู้สึกสุขสบายไม่เจ็บปวด ความสามารถในการจัดการความเจ็บปวดทางร่างกาย พละกำลังในการดำเนินชีวิต ความอิสระไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ความสามารถในการเคลื่อนไหวสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ สามารถทำงานได้ไม่ต้องพึ่งยาหรือการรักษาทางการแพทย์อื่น เป็นต้น

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของประชาชน เช่น มีความรู้สึกทางบวกต่อตนเอง ภาคภูมิใจในตนเอง รับรู้ภาพลักษณ์และความมั่นใจในตนเอง รับรู้ถึงความคิด ความจำ การตัดสินใจความสามารถในการเรียนรู้ต่าง ๆ รับรู้ถึงความหมายของชีวิต ทำให้สามารถชนะอุปสรรคและดำเนินชีวิตได้

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือและการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การมีชีวิตอิสระไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต สิ่งแวดล้อมปราศจากมลพิษ การคมนาคมสะดวก การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การบริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่ามีโอกาสได้รับข่าวสาร มีการฝึกทักษะต่าง ๆ มีกิจกรรมสันทนาการ และกิจกรรมในเวลาว่างได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยกำหนดเนื้อหาในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไว้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสภาพแวดล้อม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำนวน 584 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง, 2565)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กาสิ๊ก เต๊ะชั้นหมาก, 2553, หน้า 93 - 95) จากการคำนวณได้

40th Anniversary

Journal of the Association of Researchers Vol. 28 No.3 July-September, 2023

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้จำนวนไม่น้อยกว่าจำนวน 238 คน ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 238 คน ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด

4. ขอบเขตด้านเวลา

ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยศึกษาข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม 2566 - เมษายน 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 7 หมู่บ้านที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำนวน 584 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 7 หมู่บ้าน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่แน่นอน (Finite population) โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ กลุ่มอายุ อาชีพ/การมีงานทำ ความเพียงพอของรายได้ ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ และภาระหนี้สิน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4. ด้านสภาพแวดล้อม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการจากภาคสนาม (field data collection and compilation) โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 238 คน

และเก็บคืนมาจำนวน 238 คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้และยินดีที่จะตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะอ่านแบบสอบถามให้ฟังแล้วให้ผู้สูงอายุเป็นผู้เลือกคำตอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์โดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล เพศ กลุ่มอายุ อาชีพ/การมีงานทำ ความเพียงพอของรายได้ ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ และภาระหนี้สิน โดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสภาพแวดล้อม โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ เบสท์ (John W. Best, 1997, p.190)

4.3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวางจำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ กลุ่มอายุ อาชีพ/การมีงานทำ ความเพียงพอของรายได้ ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ และภาระหนี้สิน โดยใช้สถิติ t-Test สำหรับคุณลักษณะของตัวแปรที่แบ่งได้ 2 กลุ่ม และสถิติ F-test สำหรับคุณลักษณะของตัวแปรที่แบ่งได้ มากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.90 เป็นผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60 - 69 ปี) คิดเป็นร้อยละ 57.10 ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 37.40 มีรายได้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 50.80 อาศัยอยู่กับบุคคลภายในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 90.80 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่เกิน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 77.30 เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 77.30 และไม่มีภาระหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 58.80

2. การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ภาพรวมด้านต่าง ๆ

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านร่างกาย	3.16	0.30	ปานกลาง
2. ด้านจิตใจ	3.64	0.70	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.64	0.70	มาก
4. ด้านสภาพแวดล้อม	3.83	0.53	มาก
ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิต	3.57	0.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยรวมมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.53) เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.70) และ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.70) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.30)

3. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ชาย		หญิง		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านร่างกาย	3.15	0.34	3.17	0.27	-0.37	.715
ด้านจิตใจ	3.78	0.70	3.55	0.69	2.50	.013*
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.78	0.70	3.55	0.69	2.50	.013*
ด้านสภาพแวดล้อม	3.88	0.55	3.80	0.51	1.19	.242

ภาพรวม	3.65	0.46	3.52	0.45	2.19	.032*
--------	------	------	------	------	------	-------

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณภาพของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านร่างกาย และด้านสภาพแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามกลุ่มอายุ

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	1.02	2	0.51	6.00	.003*
	ภายในกลุ่ม	19.89	235	0.09		
	รวม	20.90	237			
ด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	4.90	2	2.47	5.21	.006*
	ภายในกลุ่ม	111.30	235	0.47		
	รวม	116.23	237			
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4.90	2	2.47	5.21	.006*
	ภายในกลุ่ม	111.30	235	0.47		
	รวม	116.23	237			
ด้านสภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	1.23	2	0.62	2.26	.107
	ภายในกลุ่ม	64.17	235	0.27		
	รวม	65.40	237			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.64	2	1.32	6.58	.002*
	ภายในกลุ่ม	47.13	235	0.20		
	รวม	49.77	237			

**p ≤ .01

40th Anniversary

Journal of the Association of Researchers Vol. 28 No.3 July-September, 2023

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามกลุ่มอายุ ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอาชีพ/การมีงานทำ

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	0.61	3	0.20	2.32	.076
	ภายในกลุ่ม	20.30	234	0.09		
	รวม	20.90	237			
ด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	1.97	3	0.66	1.35	.260
	ภายในกลุ่ม	114.26	234	0.49		
	รวม	116.23	237			
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.97	3	0.66	1.35	.260
	ภายในกลุ่ม	114.26	234	0.49		
	รวม	116.23	237			
ด้านสภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.38	3	1.26	0.45	.716
	ภายในกลุ่ม	65.02	234	0.28		
	รวม	65.40	237			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.09	3	0.36	1.75	.158
	ภายในกลุ่ม	48.67	234	0.21		
	รวม	49.77	237			

p>.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอาชีพ/การมีงานทำ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามความเพียงพอของรายได้

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	0.44	2	0.22	2.52	.083
	ภายในกลุ่ม	20.46	235	0.87		
	รวม	20.90	237			
ด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	3.46	2	1.73	3.60	.029*
	ภายในกลุ่ม	112.78	235	0.48		
	รวม	116.23	237			
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3.46	2	1.73	3.60	.029*
	ภายในกลุ่ม	112.78	235	0.48		
	รวม	116.23	237			
ด้านสภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	2.06	2	1.03	3.83	.023*
	ภายในกลุ่ม	63.34	235	0.20		
	รวม	65.40	237			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.04	2	1.02	5.01	.007*
	ภายในกลุ่ม	47.73	235	.203		
	รวม	49.77	237			

* $p \leq .05$ ** $p \leq .01$

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามความเพียงพอของรายได้ ในภาพรวมพบความแตกต่างอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรายด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านร่างกาย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามลักษณะโครงสร้างครอบครัว

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	0.04	2	0.02	0.20	.817
	ภายในกลุ่ม	20.87	235	0.09		
	รวม	20.90	237			
ด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.16	2	1.08	2.21	.110
	ภายในกลุ่ม	114.07	235	0.49		
	รวม	116.23	237			
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2.16	2	1.08	2.23	.110
	ภายในกลุ่ม	114.07	235	0.49		
	รวม	116.23	237			
ด้านสภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.24	2	0.12	0.43	.655
	ภายในกลุ่ม	65.16	235	0.28		
	รวม	65.40	237			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.67	2	0.34	1.60	.202
	ภายในกลุ่ม	49.09	235	0.21		
	รวม	49.77	237			

p>.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามลักษณะโครงสร้างครอบครัวในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ไม่เกิน 5 คน		มากกว่า 5 คนขึ้นไป		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านร่างกาย	3.14	0.31	3.25	0.24	-2.42	.016*
ด้านจิตใจ	3.60	0.72	3.80	0.60	-1.83	.068
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.60	0.72	3.80	0.60	-1.83	.068
ด้านสภาพแวดล้อม	3.80	0.54	3.95	0.45	-1.88	.061
ภาพรวม	3.53	0.47	3.70	0.40	-2.34	.020*

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว ในภาพรวมและด้านร่างกาย พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ		เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านร่างกาย	3.17	0.29	3.16	0.30	0.16	.871
ด้านจิตใจ	3.69	0.78	3.63	0.68	0.53	.595
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.69	0.78	3.63	0.68	0.53	.595
ด้านสภาพแวดล้อม	3.89	0.58	3.81	0.51	0.91	.366

ภาพรวม	3.61	0.50	3.56	0.45	0.70	.489
--------	------	------	------	------	------	------

p>.05

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามภาระหนี้สิน

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ไม่มีภาระหนี้สิน		มีภาระหนี้สิน		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านร่างกาย	3.16	0.33	3.16	0.24	-0.11	.912
ด้านจิตใจ	3.70	0.72	3.56	0.68	1.43	.155
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.70	0.72	3.56	0.68	1.43	.155
ด้านสภาพแวดล้อม	3.89	0.53	3.74	0.47	2.23	.027
ภาพรวม	3.61	0.47	3.51	0.43	1.71	.088

p>.05

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามภาระหนี้สิน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณภาพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี สามารถผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี มีคุณภาพชีวิตในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านจิตใจ และ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และลำดับสุดท้ายคือ ด้านร่างกาย

2. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ กลุ่มอายุ อาชีพ/การมีงานทำ ความเพียงพอของรายได้ ลักษณะโครงสร้างครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ และภาระหนี้สิน ในภาพรวมพบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ กลุ่มอายุ ความเพียงพอของรายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน และผู้สูงอายุที่มีอาชีพ/การมีงานทำ ลักษณะโครงสร้างครอบครัว สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และภาระหนี้สินแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเกิดจากประชาชนมีความพึงพอใจในการดำรงชีวิต มีความสุข มีโอกาสได้พักผ่อนจิตใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าต่อตนเองและครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงความรัก ความดูแลเอาใจใส่และดูแลผู้สูงอายุเป็นอย่างดี ผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมในงานประเพณีและกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีสภาพบ้านเรือนที่สะอาด สะดวก และปลอดภัย ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุณี มหาสงคราม, วราภรณ์ ทรัพย์รวงทองและ มยุรี รัตนเสริมพงศ์ (2564) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในเขตตำบลหนองแขง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตตำบลหนองแขง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับรายการจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสุขภาพกาย

2. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณภาพของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรืออาจกล่าวได้ว่าเพศที่ต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมที่ต่างกัน และเมื่อแยกพิจารณาในระดับคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า เพศของผู้สูงอายุที่ต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ และมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้สูงอายุเพศหญิงส่วนใหญ่ไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้านทำให้มีโอกาสพักผ่อนจิตใจมากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย และผู้สูงอายุเพศหญิงมีการไปเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม งานประเพณี กิจกรรมในชุมชนมากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย ทำให้ผู้สูงอายุเพศหญิงมีโอกาสได้พบปะ พูดคุยกับคนในชุมชนมากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย ซึ่งจะเห็นได้จากจำนวนผู้สูงอายุ

ที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวางจัดขึ้นในแต่ละครั้งผู้สูงอายุเพศหญิงเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าผู้สูงอายุเพศชายเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐกันย์ อ่องเอื้อ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามกลุ่มอายุ ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรืออาจกล่าวได้ว่ากลุ่มอายุที่ แตกต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมที่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มอายุมีการใช้ชีวิตที่ต่างกัน มีความเสื่อมถอยของสภาพร่างกายที่ต่างกันผู้สูงอายุวัยต้นจะมีความเสื่อมถอยของร่างกายที่น้อยกว่า และ มีความสามารถในการดูแลตนเองได้ดีกว่ากลุ่มผู้สูงอายุวัยกลางและวัยปลาย รวมถึงยังมีการใช้ยาเพื่อรักษาอาการ ป่วย และเข้ารับการรักษายาบาลน้อยกว่ากลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง และวัยปลาย ด้านอารมณ์และจิตใจเมื่อมีอายุ สูงขึ้นจะส่งผลให้ผู้สูงอายุปรับสภาพอารมณ์ของตนเองได้น้อยลง ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักมีอาการเศร้า เสียใจ วิดกกังวล กลัวว่าจะถูกทอดทิ้งจนทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิธิภัทร ชิดานนท์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอาชีพ/การมีงานทำ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุที่มีอาชีพ/การมีงานทำ ที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิด จากผู้สูงอายุในตำบลไผ่ขวางที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนั้นมีรายได้จากการดูแลของบุตรหลานจึงทำให้ไม่ส่งผลกระทบ ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และส่วนใหญ่ผู้สูงอายุที่มีการประกอบอาชีพ ก็จะมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เนื่องจาก พื้นที่ตำบลไผ่ขวางนั้นเป็นพื้นที่เกษตรกรรมจึงทำให้ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิธิภัทร ชิดานนท์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.4 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามความเพียงพอของรายได้ ในภาพรวมพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 และรายด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อมพบความ

แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรืออาจกล่าวได้ว่าความเพียงพอของรายได้ต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากในสังคมปัจจุบันนั้นเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินชีวิต จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอมีระดับคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้เพียงพอและมีเหลือออม กล่าวคือผู้สูงอายุที่มีรายได้เพียงพอก็จะ อยู่ดี กินดี มีสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งแตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอทำให้ผู้สูงอายุเกิดความเป็นทุกข์ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริมา อิทธิประเสริฐ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแกลงกะเจด อำเภอมือ จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้เพียงพอและเหลือเก็บออมจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่ากลุ่มที่มีรายได้ไม่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอมีความวิตกกังวลในการใช้จ่ายทำให้เกิดภาวะเครียดและส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม

2.5 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามลักษณะโครงสร้างครอบครัว ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุที่มีลักษณะโครงสร้างครอบครัว ที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้สูงอายุในตำบลไผ่ขวางส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับครอบครัว ทำให้มีคนในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่ไม่ได้ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่อยู่เป็นประจำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริตา แซ่ตั้ง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะครอบครัวต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

2.6 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว ในภาพรวมพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากอาจมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อย เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวมีส่วนในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ หากมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากผู้สูงอายุก็จะไม่ถูกทิ้งให้อยู่คนเดียวเพียงลำพัง รวมถึงผู้สูงอายุได้รับการดูแลให้มีสุขอนามัยที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีบุตรหลานดูแลเลี้ยงดู ให้คำปรึกษาจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตรหลานเลี้ยงดู เนื่องจากการมีบุตรหลานดูแลเลี้ยงดูช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตรหลานเลี้ยงดู จึงส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย

2.7 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เกิดจากผู้สูงอายุที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ดำเนินการจัดขึ้นได้อย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในงานประเพณี งานเทศกาลประจำปี หรืองานอื่น ๆ ภายในชุมชน เช่น เข้าวัดทำบุญตักบาตร งานบุญกฐิน งานบวช เป็นต้น จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลลดา ลวนะลาภานนท์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในตำบลคลองรี อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนและไม่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนโดยภาพรวมมีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกันทางสถิติ

2.8 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามภาระหนี้สิน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุที่มีภาระหนี้สินหรือไม่มีภาระหนี้สินมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้สูงอายุในตำบลไผ่ขวางส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สิน รวมถึงผู้สูงอายุยังคงมีรายได้จากการประกอบอาชีพของตนเอง รายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และรายได้จากการดูแลของบุตรหลาน จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวนนท์ อิ่มอาบ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ภาระหนี้สินที่ต่างกันมีคะแนนคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการส่งเสริมระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทางด้านร่างกาย โดยผู้สูงอายุควรเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และได้รับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง เช่น การส่งเสริม สนับสนุน และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินโครงการตรวจสุขภาพประจำปีให้กับผู้สูงอายุ การตรวจคัดกรองโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิต โรคหัวใจ เป็นต้น ให้กับผู้สูงอายุเป็นประจำและต่อเนื่อง การส่งเสริมส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุ การสนับสนุนการรับ - ส่งผู้สูงอายุเข้ารับการรักษายาบาลในกรณีจำเป็นและฉุกเฉิน

1.2 ควรมีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ หรือศูนย์พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลไผ่ขวาง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ พัฒนาทักษะในการดูแลตนเอง เสริมสร้างสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสภาพสังคมที่

เปลี่ยนแปลงไป และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มพัฒนาทักษะด้านอาชีพเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดีขึ้นต่อไป

1.3 ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน ผ่านการจัดกิจกรรมนันทนาการที่จัดขึ้น

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการบูรณาการความร่วมมือในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ทั้งภายในบ้านและที่สาธารณะให้มีความเหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโดยมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านชุมชน เพื่อเป็นการป้องกันอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ และลดภาวะเสี่ยงการเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล ผู้สูงอายุที่ถูกทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้ดูแลบุตรหลานเพียงลำพัง โดยมีการวางแผนการดูแลร่วมกับผู้นำชุมชน และอาสาสมัครต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อดูแลและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาการถูกทารุณกรรม ปัญหาการถูกล่อลวง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

2.2 ควรมีการศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กรมกิจการผู้สูงอายุ (2565). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.

2556. สืบค้น ตุลาคม 11, 2565, จาก

https://www.dop.go.th/download/laws/regulation_th_20152509163042_1.pdf

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กรมกิจการผู้สูงอายุ (2562). มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นแอนด์พับลิชชิง.

- กระทรวงสาธารณสุข. กรมสุขภาพจิต (2554). **เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตองค์การอนามัยโลก ฉบับภาษาไทย (WHOQOL – BREF - THAI)**. สืบค้น ตุลาคม 9, 2565, จาก <https://dmh.go.th/test/whoqol/>
- กาสั๊ก เตชะชั้นหมาก. (2553). **หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- จารุณี มหาสงคราม, วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง และมยุรี รัตนเสริมพงศ์. (2564). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในเขตตำบลหนองแขง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 5(2)** หน้า 204-221.
- นิธิภัทร ชิดานนท์. (2563). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรารค์ทิพย์ ศรีไทย. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. สืบค้น ตุลาคม 10, 2565, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- สุวิทย์ งอกศรี. (2560). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง. (2565). **ข้อมูลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประจำปี พ.ศ. 2565 ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง**. งานพัฒนาชุมชน สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง.
- John W. Best. (1981). **Research in Education** (4th ed.). New Jersey: Prentice - Hall. (1997). **Research in Education**. Boston MA.: Allyn and Bacon.

